

Kloosters in de Middeleeuwen

wonen in een klooster

Een kerk is een gebouw waarin gelovige mensen bij elkaar komen. Dit doen ze meestal op zondag.

Sommige gelovigen willen vaker met hun geloof bezig zijn. Eigenlijk wel elke dag, en zelfs de hele dag door. Mensen die dat willen gaan weg uit het gewone, drukke leven en gaan met elkaar in een klooster wonen.

Een klooster is een groot gebouw waarin gelovigen samen in alle rust en stilte met God, bidden en hun geloof bezig zijn.

Kloosterlingen

Mensen die in een klooster wonen noemen we kloosterlingen.

Kloosterlingen kun je makkelijk herkennen aan hun kleding. Ze dragen meestal een lang gewaad dat zwart, wit of bruin is. De eerste kloosters waren alleen voor mannen.

Kloosters voor vrouwen ontstonden pas later. Mannen in een klooster noemen we monniken en vrouwen in een klooster noemen we nonnen.

Sint Benedictus

Ongeveer 1500 jaar geleden werd het eerste grote klooster in Europa gesticht. Dit werd gedaan door Sint Benedictus.

Hij vond dat de mensen in zijn tijd niet goed leefden. Ze dachten alleen maar aan zichzelf en te weinig aan God. Daarom verliet hij de stad waarin hij woonde.

Samen met enkele andere mannen bouwde hij in 529 vlakbij Napels (Italië), boven op een berg, het klooster Monte Cassino.

De drie geloftes

In het klooster Monte Cassino schreef Sint Benedictus zijn kloosterregel. Die regel werd later door bijna alle kloosters in West-Europa nageleefd. De regel bestond uit drie geloftes. Nog steeds moet iedere kloosterling deze drie geloftes afleggen.

De eerste gelofte is die van de gehoorzaamheid. Een kloosterling moet de abt (dat is het hoofd van een klooster) gehoorzamen.

De tweede gelofte is die van de armoede. Een kloosterling mag geen eigen bezittingen, dus geen geld, meubels of andere dingen, hebben.

De derde gelofte is die van de kuisheid. Een kloosterling mag met niemand kussen, vrijen of trouwen.

Bidden

Sint Benedictus vond dat de kloosterlingen zich aan een strenge dagindeling moesten houden. Vijf tot zes keer per dag gingen de kloosterlingen naar de kerkzaal om samen te bidden, te zingen en te lezen uit de bijbel.

In sommige kloosters begon de eerste kerkdienst al om twee uur in de ochtend! De kloosterlingen hoopten dat ze door veel te bidden hun band met God konden versterken.

Ze baden ook voor de mensen buiten het klooster.

Naast bidden deden de kloosterlingen nog veel andere dingen. De werkdagen in een klooster waren lang.

Schrijven

In de Middeleeuwen waren kloosterlingen vaak de enigen die konden lezen en schrijven.

Het overschrijven van boeken was één van hun belangrijkste bezigheden. Hiervoor was veel geduld nodig.

Een monnik schreef met een ganzenveer en inkt. Hij kon soms wel twee jaar bezig zijn met één boek. Het was echt een monnikenwerk!

De eerste letters van een hoofdstuk, en soms zelfs een hele bladzijde, werden mooi versierd. Zo'n versiering noemen we een miniatuur. Een miniatuur werd met gekleurde inkt en goud- of zilververf gemaakt.

Andere werkzaamheden

De kloosters kregen geen geld van een koning of landheer. Zij moesten voor zichzelf zorgen. Daarom moesten de kloosterlingen ook werken.

Naast het overschrijven van boeken werd er in een klooster bijvoorbeeld bier gebrouwen, potten gebakken, kaarsen of meubels gemaakt. De meeste kloosters hadden een kruidentuin en akkerland, die ze zelf bewerkten. Ze hadden ook koeien, varkens en kippen.

Zo konden de kloosterlingen voor hun eigen voedsel zorgen. De kruiden uit de tuin werden gebruikt bij het bereiden van het eten.

Ook werden er zalfjes en andere medicamenten van gemaakt. Hiermee konden zieke mensen uit de omgeving worden geholpen. Arme mensen die aan de poort om eten kwamen bedelen, werden door de kloosterlingen geholpen. Reizigers mochten altijd in een klooster overnachten. Ook nu nog kun je in de meeste kloosters een tijdje logeren.

De vertrekken van een klooster

Veel kloosters uit de Middeleeuwen zijn inmiddels vervallen of helemaal verdwenen. Maar in de loop van de tijd zijn er ook weer nieuwe kloosters bijgekomen.

De meeste kloosters lijken op elkaar. De belangrijkste vertrekken liggen rondom een vierkante binnentuin en komen uit op de kloostergang. De kerk neemt de meeste ruimte in.

Naast de kerk ligt de kapittelzaal. Dit is de plek waar de kloosterlingen bij elkaar komen. Hier horen ze 's ochtends van de abt wat er die dag allemaal moet gebeuren in het klooster, wat voor werk ze moeten doen en wie er op bezoek komt.

Ook wordt hier voorgelezen uit de bijbel. Eten doen de kloosterlingen in een vertrek dat de refter wordt genoemd. Verder heb je in een klooster nog een bibliotheek en een scriptorium, dat is de schrijfruimte en studiezaal. Gasten van een klooster worden ondergebracht in het gastenverblijf.

Wist je dat?

- Een aantal kloosters hadden scholen waar men kon leren lezen en schrijven in het Latijn.
- Veel belangrijke boeken uit de tijd van de Romeinen zouden verloren zijn gegaan als ze niet in de middeleeuwen in bibliotheken van kloosters waren bewaard en overgeschreven.
- Veel kloosters werden door de opbrengsten van hun grond behoorlijk rijk.
- In vrouwenkloosters bestonden de werkzaamheden ook uit borduren, spinnen en weven.
- Omstreeks 1500 had Nederland ongeveer 500 kloosters.
- Elk jaar logeren wel 90.000 Nederlanders een tijdje in een kloosters.